

KYNSBÚGVIN ELLA IKKI

LUIS R. CRUZ
hagfrøðingur

LÍVFRØÐI | Hjá einum vandum prøvatakara er vanliga ikki trupult at siga, um ein fiskur er kynsbúgin ella ikki og hvussu langt í gýtingartilgongdini, hann er komin. Hetta verður gjørt við at hyggja at kynsgøgnunum. Men nakað av óvissu er tó, og henda óvissa vísir seg at vera ymisk fyri fiskasløgini tosk, hýsu og upsa.

Í fiskalívfrøði er ikki nóg mikið einans at skilja ímillum kynsbúnan og ikki kynsbúnan fisk. Fyri vanligastu fiskasløgini um okkara leiðir – tosk, hýsu og upsa – verður skilt ímillum 7 ymisk stig í kynsbúningini.

Avgerðin má fella beinanvegin Tá prøvar verða tiknir á t.d. eini yvirlitstroling hjá Magnusi Heinasyni, skal prøvatarin meta um búningarstigið beinanvegin, fiskurin verður havdur á hondum, og skráseta fiskin við einum av

teimum 7 búningarstigunum. Er rannsóknin í gýtingartíðini, er mest sannlíkt, at fiskurin antin er á stigi 1 (óbúgvín) ella stigi 7 (útgýttur/hvílandi). Í taltifarinum, sum er savnað gjøgnum nógv ár, er eisini stig 2 at finna í gýtingartíðini, og tí má støða takast til, hvussu hesi data, sum eftir øllum at døma eru skeiv, skulu handfarast. Møguleikarnir eru tvinnir; antin at taka hesi tøluni burtúr ella at royna at bólka tey á rætta stigið. Velja vit at gera tað seinna, er hjálp at heinta frá einum myndli, sum nevnist »Discriminant analysis«. Tað nýtir upplýsingarnar longd, vekt og fiskidýpi fyri at finna fram til rætta búningarstigið.

Toskurin lættastur Í tølunum frá yvirlitstrolingini í mars 1997 vóru lutfalsliga nógvir feilir viðvíkjandi búningarstigi. Tá myndilin varð nýttur, sást, at serliga hýsan og upsín vóru torfør at meta um. Feilprosentin var ávika-

vist 9,9 % fyri hýsu og 9,6 % fyri upsa, meðan tað fyri tosk var niðri á 4 %. Fyrimunurin við at nýta myndilin er, at búningarstigið hjá hesum torføru fiskum verður funnið á ein objektivan hátt, í mun til subjektivu metingina hjá prøvataranum.

FAKTA |

Discriminant analysis

»Discriminant analysis« er ein myndil, sum á ein objektivan hátt finnur fram til rætta búningarstigið hjá fiski.

Í høvuðsheitum verður myndilin fódraður við tølum frá eygleiðingum, sum vit vita eru rættar, og út frá teimum kann myndilin so vísa, hvørjir fiskar eru skrásettir við skeivum búningarstigi og hvat ið rætta búningarstigið er. Variablarnir, sum vera nýttir, eru longd, vekt og fiskidýpi. eru aðrir álftandi variablar tøkir, kunnu hesir eisini takast við í myndilin.

Búningarstigi

Búningarstigi til vanligan botnfisk, t.e. toskur, hýsa og upsi.

Stig	Lýsing	Samband millum stigin
1	Óbúgvín	
2	Búnandi, stutt ávegis	
3	Búnandi, nakað ávegis	
4	Búnandi, væl ávegis	
5	Búgvín	
6	Gýtandi	
7	Útgýttur/hvílandi	

Vitjanir

VITJA FISKIRANNSÓKNARSTOVUNA |

Javnar koma børn í dagstovnum, fólka- og miðnámskúlanæmingar úr øllum landinum á gátt í Nóatúni. Eisini lærarar hava verið á skeiði. Fiskirannsóknarstovan vil fegin kunna um virkseimið og ta vitan, ið stovnurin hevur.

Tey, sum koma á vitjan, fáa eitt sindur at vita um havið og tað, ið har livir. Til dømis kunnu starvsfólk greiða frá um vistskipanina, hitaviðurskipti ella um fiskin í havinum. Hetta verður fyrireiðað eftir, hvørjum støði næmingarnir eru á, og sjálvandi eru starvsfólkini til reiðar at svara spurningum.

Hava tit áhuga í at vitja Fiskirannsóknarstovuna, so ring tlf. 35 39 00.

Mourits M. Joensen, biologassistantur

LANDSTÝRISMAÐURIN VITJADI Í NÓATÚNI |

Stutt eftir at Torbjørn Jacobsen var settur sum landsstýrismaður við fiski- og tilfeingismálum í februar, vitjaði hann Fiskirannsóknarstovuna. Á hesi vitjan varð víst á, at tørvur er á nýggjum rannsóknarskipi, og hvørjar treytir eitt nýtt rannsóknarskip eigur at lúka. Á fíggarlógini fyri 2008 eru 2,9 mió. krónur settar av til fyrireiðingar til nýtt rannsóknarskip.

Eydna í Homrum, havlívfrøðingur

ALTJÓÐA FUNDUR UM FISKITØKNI |

Í døgnum 21. - 25. apríl 2008 møttust umleið 60 granskarar úr 26 londum í Føroyum til at viðgera fiskitøkni. Hetta var, tá arbeiðsbólkurin FTFB (Fisheries Technology and Fish Behaviour), sum ICES og FAO hava í felag, hevði sín árliga fund. Á hesum fundum viðgera granskarar fyrispurningar frá limalondum og onnur evni, sum bólkurin heldur vera átrokandi.

Samvit, Fiskimálaráðið og vinnan stuðlaðu tiltakinum. Hetta hildu fleiri av utlendingunum vera serstakt, tí í teirra londum vildi tað verið óhugsandi at vinnan stuðlaði einum slíkum tiltaki.

Kristian Zachariassen, biologassistantur